

نمونه پرسشها و پاسخها

دین و زندگی

دهم انسانی

طرح پرسشها و تنظیم پاسخها:

کمال آقای

۱۳۹۵-۹۶

درس (1) «هدف آفرینش»

- ۱- پیدا کردن پاسخ سوال ما برای چه هدفی آفریده شده ایم و هدف از زندگی ما در جهان چیست ، چه اهمیتی دارد؟ ۱۴**
بسیار مهم و حیاتی است زیرا این خطر وجود دارد که در صورت ندانستن هدف ، زندگی خود را به اشتباه صرف کارهایی بکنیم که برای آنها خلق نشده ایم و سرمایه ای را از دست دهیم که نه ارزش آن قابل مقایسه با وسایل زندگی است و نه امکان به دست آوردن مجدد آن وجود دارد
- ۲- چرا میگوییم که برای خلقت موجودات جهان هدفی وجود دارد؟ ۱۵**
زیرا خالق آنها خدایی حکیم است که هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد. جهان آفرینش بی هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه حساب شده ایی به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه در حرکت است.
- ۳- برای آیه : وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِأَعْيُنٍ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ آری ما آسمانها و زمین و ما بین آن دو را به بازی نیافریدیم. نیافریدیمشان مگر به حق دو پیام بنویسید : ۱۵**
قرآن در آیات گوناگون بر حق بودن آفرینش جهان تاکید می کند.
حق بودن آفرینش آسمانها وزمین به معنای هدفدار بودن خلقت آنها است .
- ۴- از نظر هدف آفرینش بین انسان و سایر موجودات چه تفاوتی و تشابه وجود دارد؟ ۱۵**
انسان نیز مانند موجودات دیگر از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است. اولین تفاوت آن است که انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد.
دوم آن که انسان دارای روحیه ای بی نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته هایش نه تنها کم نمی شود بلکه روز به روز افزون می گردد. او به دنبال چیزی است که هر گز پایان نمی پذیرد و تمام نمی شود. انسان بی نهایت طلب در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است در حالی که گیاهان و حیوانات هدفهای محدودی دارند.
- ۵- مواردی را ذکر کنید که نشان می دهد انسان ها در انتخاب هدف با یکدیگر اختلاف دارند. ۱۶**
کسانی به دنبال پول و ثروتند و برخی دل به کشف اسرار جهان سپرده اند، برخی به دنبال جاه و مقامند، دسته ای خدمت به خلق را سرلوحه زندگی خود قرار داده اند ، گروهی به نقش آفرینی در عرصه های هنری می اندیشند ، گروهی نیز در آرزوی قهرمانی در ورزش پیوسته می کوشند .
- ۶- منشاء اختلاف اهداف انسان ها چیست با مثال؟ ۱۶**
هرکس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می رود. اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است می کوشد به دیگران کمک کند. کسی هم که فکر میکند داشتن شهرت مهم است همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می دهد.
- ۷- برای انتخاب صحیح هدف باید چه کنیم؟ ۱۶**
برای انتخاب صحیح هدف ها و دل بستن به آنها باید ارزش هدف ها را مشخص کنیم و متناسب با ارزشی که دارند به آنها رتبه دهیم.
- ۸- هدف ها به چند دسته تقسیم می شوند؟ ۱۶**
هدف های زندگی به هدف های اصلی و فرعی تقسیم می شوند. هدف ها و دل بستگی های پایان پذیر مثل مال و ثروت هدف های فرعی به شمار می آیند و هدف های پایان ناپذیر و همیشگی مانند خیر خواهی نسبت به دیگران هدف اصلی محسوب می شوند.
- ۹- درباره ضرورت و اهمیت اهداف چه نکته ای قابل توجه است؟ ۱۶**
مهم این است که هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم و به آنها آن قدر دل نبندیم که مانع رسیدن به هدف اصلی شود.
- ۱۰- سرچشمه خوبی ها و زیبایی ها چیست؟ ۱۷**
این سرچشمه همان خداوند است که خالق همه کلمات و زیبایی هاست او که خود نامحدود است و کمالات و خوبی هایش حد و اندازه ندارد. هر کمال و خوبی از او سرچشمه میگردد و جهان گسترده می شود.

۲- اولین گام برای حرکت انسان در مسیر رشد و کمال چیست؟ ۲۴

شناخت انسان یعنی شناخت سرمایه ها، توانایی ها، استعدادها، در مسیر عبودیت .

۳- سودمندترین دانش ها کدام است؟ ۲۴

خودشناسی

۴- با ذکر مواردی توضیح دهید که خدای متعال برای انسان چه جایگاه ویژه ای در نظر گرفته است؟ ۲۵

خداوند با دادن نعمتهای مادی و معنوی به انسان او را گرامی داشته و به او کرامت بخشیده و بر بسیاری از مخلوقات برتری داده است. آنچه در آسمان ها و زمین است برای انسان آفریده و توانایی بهره مندی از آنها را در وجود او قرار داده است همه ی این ها نشان میدهد خداوند متعال برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه ای قائل شده است.

۵- خداوند برای رشد انسان در مسیر کمال چه تدبیری اندیشیده است؟ ۲۵

شناخت انسان و سرمایه هایش در گام نخست و بهره گیری از آنها در گام بعد عامل بسیار مهمی برای حرکت به سوی هدف است

۶- خداوند برای رشد انسان در مسیر کمال چه سرمایه هایی به او داده است؟ ۲۵ تا ۲۶

۱- عقل : پروردگار به ما نیرویی عنایت کرده تا با آن بیندیشیم و مسیر درست زندگی از راه های غلط و خوب را از بد تشخیص دهیم حقایق را در بایم و از جهل و نادانی دور شویم درست را از نادرست و حق را از باطل تشخیص دهیم.

۲- اختیار : خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفریده و مسئول سرنوشت خویش قرار داده سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.

۳- فضیلت دوستی و بیزاری از رذایل اخلاقی : خدای متعال شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم از این روست که همه ما فضائلی چون صداقت عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی حقارت نفس ریا و ظلم بیزاریم.

۴- نفس لوامه: گرایش انسان به نیکی ها و زیبایی ها سبب می شود که در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد و آنگاه که به گناه آلوده شد خود را سرزنش و ملامت کند قرآن این عامل درونی را نفس لوامه نامیده و به نام آن سوگند خورده است .

۵- پیامبران و امامان : خداوند پیامبران و پیشوایان پاک و دلسوز را همراه با کتاب راهنما برای ما فرستاد تا راه سعادت را به ما نشان دهند و در پیمودن حق به ما کمک کنند .

۷- موضوع آیه : اِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كَفُوْرًا . ما به حقیقت راه (حق و باطل) را به انسان نمودیم . حالا

خواهد هدایت پذیرد و شکر این نعمت گوید و خواهد آن نعمت را کفران کند. " چیست؟ ۲۵

خداوند به انسان اراده و اختیار داده و او را مسئول سرنوشت خود قرار داده است .

۸- موضوع آیه : وَنَفْسٍ وَمَا سَوَاهَا . فَالْتَمَهَا فُجُوْرًا وَتَقْوَا . و در اثر داشتن چنان نظامی خیر و شر آن را به آن الهام

کرد. و سوگند به جان آدمی و آن کس که آن را با چنان نظام کامل بیافرید. " چیست؟ ۲۵

خداوند به انسان قدرت شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی را به انسان داده است .

۹- موضوع آیه : وَلَا اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللّٰوَاْمَةِ و قسم به نفس بسیار ملامت کننده. " چیست؟ ۲۵

قرآن کریم عامل درونی حالت واکنش در مقابل گناه و ملامت انسان را نفس لوامه نامیده است .

۱۰- رابطه هدف و مسیر حرکت با توانایی و سرمایه را توضیح دهید؟ ۲۶

هدف و مسیر حرکت هر کس با توانایی ها و سرمایه هایش هماهنگی دارد. اگر کسی سرمایه ای اندک داشته باشد به کاری کوچک روی می آورد. ولی هر چه بر این سرمایه افزون گردد هدف های بزرگتری را می تواند مدنظر قرار دهد.

دین زندگی ۲	پیامبر اکرم(ص): به یکدیگر هدیه دهید که کینه ها را از بین می برد	طرح : آقایی	۵
-------------	---	-------------	---

۱۱- باتوجه به سرمایه های عظیم وارزشمند به انسان داده شده درباره هدف و مسیر او چه چیزی قابل توجه است؟ ۲۶

از آنجا که ما بیش از حیوانات سرمایه و استعداد داریم قطعاً هدف و مسیر مانیز باید متفاوت از آنها باشد. پس چگونه میتوانیم به کاری که درحد و اندازه حیوانات است قانع شویم و در همان سطح بمائیم هدف ما باید به وسعت سرمایه هایمان باشد.

۱۲- موانع رسیدن به هدف در انسان کدامند؟ ۲۸

۱- نفس اماره: عاملی درونی که انسانها را برای رسیدن به لذتهای زودگذر دنیایی به گناه دعوت می کند و از پیروزی عقل و وجدان باز می دارد نفس اماره یعنی فرمان دهنده به بدی ها نامیده می شود.

۲- شیطان: عامل بیرونی که خود را برتر از آدمیان می پندارد و سوگند یاد کرده که فرزندان آدم را فریب دهد و از راه رسیدن به بهشت باز دارد کار او و تنها راه او وسوسه کردن و فریب دادن است و این ما هستیم که به او اجازه وسوسه داده یا راه فریب او را می بندیم.

۱۳- امام علی (ع) بزرگترین دشمن انسان را چه کسی میدانند؟ ۲۸

دشمن ترین دشمن تو همان نفسی است که درون توست.

۱۴- شیطان از چه راه هایی ما را فریب می دهد؟ ۲۸

۱- غافل کردن از خدا و یاد او

۲- زیبا و لذت بخش نشان دادن گناه

۳- سرگرم کردن به آرزوهای سراب گونه دنیایی

۴- ایجاد کینه و دشمنی میان مردم

۱۵- چرا خداوند شیطان را از درگاه خود راند و برای همیشه او را طرد کرد؟ ۲۹

چون فرمان خدا را برای سجده بر انسان اطاعت نکرد. اما بی وفایی برخی آدمیان را بنگر در برابر خدا سجده نمی کنند و حلقه بندگی شیطان به گردن می آویزند!

۱۶- پیامبر اسلام درباره ی خطاب خداوند به گناهان چه نکته ای تاکید میکنند؟ ۲۸

من به خاطر تو شیطان را طرد کردم اما تو او را دوست خود گرفتی و به اطاعت او در آمدی؟

۱۷- امام عصر برای نماز چه نتیجه ای ذکر میکند؟ ۲۸

هیچ چیز مانند نماز بینی شیطان را به خاک نمی مالد.

درس (۳) « خود حقیقی »

۱- ابعاد انسان کدام اند توضیح دهید؟ ۳۵

از تدبیر در آیات قرآن به دست می آید که وجود انسان از بعد جسمانی و روحانی تشکیل شده است:

بعد جسمانی و مادی انسان، مانند سایر اجسام و مواد، تجزیه و تحلیل می پذیرد و سرانجام فرسوده و متلاشی می شود و به مکان و زمان نیازمند و محدود است.

در مقابل بعد روحانی و غیر جسمانی انسان تجزیه و تحلیل نمی پذیرد متلاشی نمیشود و بعد از مرگ بدن باقی می ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی دهد.

۲- آیا شخصیت انسان وابسته به جسم اوست؟ ۳۵

اگر شخصیت یا ((من)) انسان وابسته به جسم او باشد باید در دوران عمر بارها عوض شده و به شخص دیگری تبدیل شده باشد. در صورتی که چنین نیست هر کس این را در خود می یابد که کس دیگری جایگزین او نشده و او همواره خودش بوده است.

۳- قوانین و مقررات جامعه بر مبنای کدام من آدمی بنا شده است؟ ۳۶

بر پایه پذیرش همین ((من)) ثابت بنا شده اند. از شخصی که بیست سال قبل کتابی نوشته یا یک قانون علمی را کشف کرده یا خدماتی به جامعه عرضه نموده داست اکنون تجلیل میکنیم و یا اگر کسی را که بیست سال قبل به جنایتی دست زده اکنون دستگیر شده است محاکمه و مجازات میکنیم بدان جهت است که آنان را همان انسان بیست سال قبل می دانیم گرچه سنی از آنان گذشته و ظاهرشان تغییر کرده است

۴- دانشمندان برای وجود روح چه دلایلی ذکر می کنند؟ ۳۵ و ۳۶

دانشمندان نشانه ها و دلایلی ذکر می کنند دو مورد آنها:

الف: ثابت بودن خود: هر کس درک روشنی از خود دارد و در اثبات "من" به هیچ گونه استدلالی نیاز ندارد با آنکه در طول زندگی شکل و قیافه و اعضا و اندام در حال تغییر است و جسم امروزین انسان با جسم زمان نوزادی او متفاوت است اگر شخصیت یا من انسان وابسته به جسم او باشد باید در طول عمر بارها عوض شده و به شخص دیگری تبدیل شده باشد در صورتی که هر کس این را در می یابد که او همواره خودش بوده است.

ب: خواب و رؤیا: ما هنگام خواب رؤیاهایی را مشاهده می کنیم که انواع مختلفی دارند بعضی از حوادث گذشته سرچشمه می گیرند و برخی کابوسند اما برخی خوابها خبر از حوادث گذشته یا آینده می دهند بطوری که انسان بعد از بیداری آنرا باور نمی کند اما بعد از گذشت مدت زمانی همان رؤیا با تمام جزئیات به وقوع می پیوندد و شخص را به شگفتی وامی دارد به این خوابها رؤیای صادقه می گویند

۵- رؤیای صادقه چه ویژگی هایی دارد نمونه ای ذکر کنید؟ ۳۶

خبر از حوادث گذشته یا آینده می دهند، گاهی انسان بوقوع پیوستن آنها را با تمام جزئیات مشاهده می کند انسان در آن از ظرف زمان و مکان خارج شده در حالی که جسم او در خواب است و چیزی نمی بیند و نمی شنود نمونه ای از رؤیای صادقه در قرآن ماجرای حضرت یوسف است که خود دلیلی است بر اصالت رؤیای صادقه در قرآن.

۶- روح چیست؟ ۳۷

غیر از بعد جسمانی بعد دیگری وجود دارد که در فرهنگ دینی از آن به روح تعبیر شده است این بعد به ما توانایی انتخاب و تصمیم گیری می دهد به دنبال کمالات نامحدود است و توانایی درک واقعیات و تفکر و اندیشه را به ما می بخشد فضیلت ها و رذیلت های اخلاقی را کسب می کند.

۷- فضیلتها و رذیلتها بر روح چه تأثیری ایجاد می کند؟ ۳۷

اگر روح به فضیلتها آراسته شد مقرب درگاه خدا و مسجود فرشتگان می شود و اگر به رذیلتها تن داد تا اعماق جهنم سقوط می کند

درس (۴) « پنجره ای به روشنایی »

۱- فرصت انسان برای رسیدن به هدف خلقت چگونه است؟ ۴۲

ما برای استفاده از این سرمایه ها فرصت محدودی داریم. فرصتی که با مرگ پایان می یابد.

۲- وضعیت انسان در برابر مرگ چگونه است؟ ۴۳

هر انسانی که پا به عرصه وجود می گذارد، در یکی از مراحل زندگی، مرگ به سراغش خواهد آمد و پرونده زندگی او را در این دنیا خواهد بست، بنا بر این انسان را از مرگ گریزی نیست.

۳- دیدگاه انسانها در باره مرگ را توضیح دهید: ۴۳ و ۴۴

انسانها درباره مرگ دو دیدگاه دارند:

- ۱- اعتقاد به معاد: در این دیدگاه زندگی دنیوی همچون خوابی گذران و کوتاه است و زندگی حقیقی درجهان دیگر معنا می یابد.
- ۲- منکرین معاد: گروهی وجود دنیای پس از مرگ را انکار می کنند این دسته که برای انسان حقیقتی جز جسم او قائل نیستند با فرا رسیدن مرگ انسان و نابودی جسم او پرونده او را برای همیشه می بندند.

۴- ابعاد انسان را نام ببرید هر کدام در برابر مرگ چه وضعیتی پیدا می کنند: ۴۳

دقت در آیات مربوط به آفرینش انسان نشان می دهد که انسان دارای دو بعد روحانی و جسمانی است بعد جسمانی مانند سایر اجسام و مواد دائم در حال تغییر و دگرگونی است و سر انجام فرسوده و متلاشی می شود بعد روحانی و غیر جسمانی تجزیه و تحلیل نمی پذیرد متلاشی نمی شود و بعد از مرگ باقی می ماند و آگاهی و حیاط خود را از دست نمی دهد.

۵- پیامبران الهی درباره مرگ چه نظری دارند؟ چرا؟ ۴۳

پیامبران الهی و پیروان آنها مرگ را پایان بخش زندگی نمی پندارند بلکه آن را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوع درخشان تر برای روح انسان می دانند یا پلی که آدمی را از یک مرحله هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) منتقل می کند. با توجه به وجود بعد روحانی انسان و باقی ماندن آن بعد از مرگ

۶- رسول خدا مرگ را چگونه معرفی میکنند؟ ۴۳

برای نابودی و فنا خلق نشده اید بلکه برای بقا آفریده شده اید و بامرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می شوید. و نیز فرمود: مردم خوابند و زمانی که بمیرند بیدار می شوند.

۸- از نظر رسول خدا با هوش ترین مردم چه کسانی هستند؟ ۴۳

آنان که فراوان به یاد مرگ اند و بهتر از دیگران خود را برای آنان آماده میکنند.

۹- پیام آیه: وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَئِي الْحَيَوَانُ لَو كَانُوا يَعْلَمُونَ. و این زندگی دنیا

چیزی جز لهو و بازی نیست و به درستی که زندگی حقیقی، آخرت است اگر بنای فهمیدن داشته باشند. را بنویسید ۴۶

در این آیه بر کم ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن زندگی آخرت تاکید شده است

۱۰- پیامدهای اعتقاد به معاد چیست؟ ۴۴

۱- با این دیدگاه زندگی ازین بست بیرون می آید و پنجره امید و روشنایی به روی انسان باز می شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار زندگی را فرا میگیرد.

۲- انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فدا کاری در راه خداست.

۱۱- ترجمه و پیام آیه: مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ را بنویسید: ۴۴

ترجمه: بدرستی منافقینی که بظاهر ایمان آوردند و آنان که یهودی گری را اختیار کردند و هم چنین بی دینان و نصارا هر کدام از آنان به خدا و روز جزا ایمان صحیح بیاورند و عمل صالح کنند ترسی بر ایشان نیست و (خداوند از کفر قبلیشان میگذرد) در آخرت اندوهی ندارند." پیام: کسی که مومن و نیکوکار باشد ترس و اندوه ندارد.

۱۲- انسان معتقد به معاد چه ویژگیهایی دارد و چه چیزی را باور دارد؟ ۴۴

دارای انرژی فوق العاده و همت خستگی ناپذیر است و از کار خود لذت می برد با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می کوشد و می داند که هرچه بیشتر در این راه گام بردارد، آخرت او زیبا تر خواهد بود.

او می داند که هیچیک از کارهای نیک او در جهان آخرت بی پاداش نمی ماند. حتی اگر آن کارها به چشم کسی نیاید و نیز اطمینان دارد اگر در این مسیر ظلمی به او بشود و او نتواند داد خود را از ظالم بستاند، قطعا در جهان دیگر خدا آنها را به سزای اعمالش خواهد رساند.

۱۳- خداپرستان حقیقی چه ویژگی هایی دارند و اعتقاد آنها درباره مرگ چیست؟ ۴۵

گرچه در دنیا و به زیبایی زندگی می کنند؛ اما به آن دل نمی سپرند از این رو نرگ را ناگوار نمی دانند. آنان معتقدند که مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که زندگی را محدود به دنیا میبینند یا با کوله باری از گناه با آن مواجه می شوند.

۱۴- معنای واقعی این که خدا پرستان حقیقی از مرگ نمیترسند چیست؟ ۴۵

نترسیدن خداپرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می کنند بلکه آنان از خداوند عمر طولانی می خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان ها با اندوخته ای کامل تر خدا را ملاقات کنند و به درجات برتری بهشت نائل شوند.

۱۵- نترسیدن از مرگ برای خدا پرستان حقیقی چه نتیجه ای به دنبال دارد؟ ۴۵

سبب می شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسانتر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد و آنگاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسانها به استقبال شهادت بروند و یا با شهادت خود راه آزادی انسانها را هموار کنند.

۱۶- امام حسین (ع) رابطه مرگ با عزت و زندگی با ذلت را چگونه بیان فرموده اند؟ ۴۵

فرموده اند: من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی بینم.

۱۷- نظر امام حسین (ع) درباره مرگ چیست؟ ۴۵

مرگ چیزی نیست مگر پلی که ما را از ساحل سختی ها به کرامت و بهشت های پنهان و نعمت های جاوید عبور می دهد. پس کدام یه از شما کرامت دارد که از زندان به قصر منتقل شود.

۱۸- دیدگاه انکار معاد مرگ چگونه معرفی می شود؟ ۴۶

در این دیدگاه مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر عمرش بسته می شود و حیات او پایان می یابد.

۱۹- پیام آیه: وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ وَ

گفتند: زندگی جز همین زندگی دنیا نیست دسته ای می میرند و دسته ای دیگر زنده می شوند و ما را جز روزگار هلاک

نمی کند اینان هیچ علمی به سخنان خود ندارند و جز مظنه و پندار دلیلی ندارند. " را بنویسید. ۴۶

از نظر کافران مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر عمرش بسته می شود و حیات او پایان می یابد.

۲۰- پیامدهای انکار معاد چیست؟ ۴۶

همین زندگی چندروزه نیز برایش بی ارزش می شود؛ در نتیجه به یأس و ناامیدی دچار می گردد. شادابی و نشاط زندگی را از دست می دهد؛ از دیگران کناره می گیرد و به انواع بیماری های روحی دچار می شود. منکرین معاد برای تسکین خود و فرار از ناراحتی مرگ در راه هایی قدم میگذارند که روز به روز سرگردانی و یاس آنها می افزاید.

۲۱- پیامد انکار معاد شامل کسانی که معاد را قبول دارند نیز میشود؟ ۴۷

البته این آثار و پیامدها گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند اما این قبول داشتن به ایمان و باور قبلی تبدیل نشده است می گیرد. این افراد به دلیل فرو رفتن در هوس ها دنیا را معبود و هدف خود قرار می دهند و آخرت غافل میشوند و از این رو زندگی و رفتار آنان به گونه ایی است که تفاوتی با منکران معاد ندارند.

درس پنجم: «آینده روشن»

۱- قانون "دفع خطر احتمالی لازم است را توضیح دهید. ۵۳

انسان در مواقعی که احتمال خطر یا خسارتی در میان باشد، سعی می کند جلو آن را بگیرد و از خطری که ممکن است برایش پیش آید بگریزد. در چنین شرایطی حتی اگر شخصی دیوانه یا دروغگو که در شرایط عادی گفته او برایمان اعتباری ندارد مثلا خبر از وجود سمی در غذا دهد، این اعلام خطر او را جدی می گیریم. همه ما در این موارد از یک قانون عقلی پیروی می کنیم که می گوید دفع خطر احتمالی لازم است.

۲- موضوع لزوم دفع خطر احتمالی چگونه معاد را ثابت می کند؟ ۵۳

پیامبران عاقل ترین و راستگوترین مردم زمان خود بودند. آنان پس از ایمان به خدا، ایمان به آخرت را مطرح کرده اند و آن را لازمه ایمان دانسته اند. در قرآن کریم نیز بعد از یکتا پرستی، درباره هیچ موضوعی به اندازه معاد سخن گفته نشده است. اگر بفرص در اثبات معاد هیچ دلیلی جز همین خبر پیامبران نداشته باشیم تکلیف ما این است که سخن پیامبر را بپذیریم و بی توجه از کنار آن عبور نکنیم.

۳- موضوع و پیام آیه: اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجَمِّعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا. الله که جز او معبودی نیست بطور قطع شما انسانها را در قیامت که شکی در آن نیست، گرد می آورد و کیست که در گفتار از خدا

راستگوتر باشد؟ را بنویسید ۵۳

موضوع: اثبات روز قیامت پیام: وقوع قیامت حتمی است و قطعاً خدا روز قیامت همه انسانها را گرد می آورد.

۴- قرآن کریم درباره قیامت چگونه سخن گفته است؟ ۵۳

تنها به خبر دادن از آخرت قناعت نکرده، بلکه بارها با دلیل و برهان آن را ثابت کرده است.

۵- استدلالهای قرآن چگونه وقوع قیامت را ثابت می کند؟ ۵۴

استدلالهای قرآن در این زمینه بر دو دسته اند: ۱- استدلالهایی که امکان معاد را ثابت می کنند و آن را از حالت امری بعید و غیر ممکن خارج می سازند و دسته دیگر استدلالهایی که ضرورت معاد را به اثبات می رسانند.

۶- چرا قرآن امکان معاد را با استدلال ثابت می کند؟ ۵۴

یکی از دلایلی که سبب می شود عده ای دست به انکار معاد بزنند، این است که چنان واقعه بزرگ و با عظمتی را قدرت محدود خود می سنجند و چون آن را امری بسیار بعید می یابند، به انکار آن می پردازند. حال آن که بعید بودن چیزی برای انسان هرگز دلیل بر غیر ممکن بودن آن نیست. از این رو، قرآن یکی از انگیزه های انکار معاد را نشناختن قدرت خدا معرفی می کند و دلایل و شواهد زیادی می آورد تا نشان دهد معاد امری ممکن و شدنی است و خداوند بر انجام آن تواناست.

۷- نمونه هایی از استدلال های قرآن درباره امکان معاد را ذکر نماید. ۵۴

۱- اشاره به پیدایش نخستین انسان: در برخی آیات قرآن، خداوند توجه منکران معاد را به پیدایش نخستین انسان جلب می کند و توانایی خود در آفرینش آن را تذکر می دهد. در این آیات بیان می شود که همان گونه که خداوند قادر است انسان را در آغاز خلق کند، می تواند بار دیگر نیز او را زنده کند.

۲- اشاره به نمونه هایی از زنده شدن مردگان: قرآن برای این که قدرت خدا را به صورت محسوس تری در این زمینه نشان دهد، ماجراهایی را نقل می کند که در آنها به اراده خداوند مردگانی زنده شده اند، از آن جمله می توان به ماجرای عزیر نبی اشاره کرد.

۳- اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت: در برخی آیات قرآن، زندگی بعد از مرگ به عنوان یک جریان رایج در جهان طبیعت معرفی شده است و از کسانی که با ناباوری به معاد نگاه می کنند می خواهد تا به مطالعه جریان همیشگی تبدیل زندگی به مرگ و بالعکس، در طبیعت پردازند تا این مسئله را بهتر درک کنند. فرارسیدن بهار، رستاخیز طبیعت است که نمونه ای از رستاخیز عظیم نیز هست.

۸- عبارت زیر از قرآن کریم به چه موضوعی اشاره می کند؟ ۵۴

و برای ما مثلی زد در حالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود. گفت: کیست که این ایتخوانمهای پوسیده را

دوباره زنده می کند؟ بگو همان خدایی که آنها را برای نخستین بار آفرید "

با اشاره به پیدایش نخستین انسان ضرورت معاد را ثابت می کند.

۹- ماجرای عزیر نبی از قرآن کریم به چه موضوعی اشاره می کند؟ ۵۴

با اشاره به نمونه هایی از زنده شدن مردگان: ضرورت معاد را ثابت می کند.

۱۰- قرآن ضرورت معاد را چگونه ثابت می کند؟ ۵۵

قرآن نه تنها معاد را امری ممکن می داند، بلکه وقوع آن را نیز امری ضروری و واقع نشدن آن را امری محال و ناروا معرفی می کند. از جمله دلایلی که قرآن برای ضرورت معاد بر آنها تاکید کرده است، عبارتند از: ۱- حکمت الهی ۲- عدل الهی

۱۱- حکمت الهی را بعنوان یکی از دلایل قرآن برای اثبات ضرورت معاد توضیح دهید؟ ۵۵

خداوند حکیم هر موجودی را برای هدفی شایسته خلق و امکانات رسیدن به آن هدف را به او عطا می کند. اگر خداوند تمایلات و گرایش هایی را در موجودات قرار داده، پاسخ مناسب آن را هم پیش بینی کرده است؛ به طور مثال، در مقابل احساس تشنگی و گرسنگی حیوانات، آب و غذا را آفریده تا بتوانند تشنگی و گرسنگی خود را برطرف کنند. حال می بینیم که هر انسانی گرایش به بقا و جاودانگی دارد و از نابودی گریزان است. همچنین خواستار همه کمالات و زیبایی هاست. اما دنیا و عمر محدود انسان ها پاسخ گوی این گونه خواسته ها نیست؛ بنابراین باید جای دیگری باشد که انسان به خواسته هایش برسد. اگر بعد از این دنیا، زندگی نباشد، در این صورت باید گفت خداوند گرایش به زندگی جاوید را در وجود انسان قرار داده و سپس او را مشتاق حیات ابدی، نابود می کند. اگر بناست با این همه استعداد و سرمایه های مختلفی که خداوند در وجود ما قرار داده است، خاک شویم و معادی هم نباشد، پس که دلیل آفریدن این استعدادها و سرمایه ها در درون ما چه بوده است.

۱۲- حکیم کیست و چرا خدا را حکیم می دانیم؟ ۵۵

حکیم کسی است که کارهایش هدفمند است و به نتایج صحیح و درست منتهی می شود. حکیم هر موجودی را برای هدف شایسته ای خلق می کند و امکانات رسیدن به آن هدف را همه به او عطا می کند. اگر خداوند تمایلات و گرایش هایی را در موجودات قرار داده، پاسخ مناسب آن را هم پیش بینی کرده است؛ به طور مثال، در مقابل احساس تشنگی و گرسنگی حیوانات، آب و غذا را آفریده تا بتوانند تشنگی و گرسنگی خود را برطرف کنند.

۱۳- موضوع و پیام آیه: أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ إِنَّا لَا تُرْجَعُونَ. آیا چنین پنداشدید که ما شما را به عبث و**بازیچه آفریده ایم هرگز به ما رجوع نخواهید کرد. چیست؟ ۴۸**

موضوع: حکیمانه بودن نظام خلقت پیام: خلقت انسان بیهوده نیست و انسانها در نهایت به سوی خدا باز می گردند.

۱۴- عدل الهی را بعنوان یکی از دلایل قرآن برای اثبات ضرورت معاد توضیح دهید؟ ۵۶

عدل یکی از صفات الهی است. خداوند عادل است و جهان را بر عدل استوار ساخته است. زندگی انسان ها نیز داخل این نظام عادلانه قرار دارد، از این رو، خداوند وعده داده است که هر کس را به آنچه استحقاق دارد برساند و حق کسی را ضایع نکند.

۱۵- چرا در زندگی دنیایی انسان امکان تحقق عدالت وجود ندارد؟ ۴۸

زیرا: الف) پاداش بسیاری از اعمال، مانند شهادت در راه خدا، در دنیا امکان پذیر نیست. همچنین پاداش کسی که کارهای نیک فراوانی دارد و به جمع زیادی از انسان ها خدمت کرده است، با توجه به عمر محدودی که دارد، میسر نیست.

ب) مجازات بسیاری از کسانی که به دیگران ستم کرده اند، در این دنیا عملی نیست. برای مثال مجازات کسی که افرادی را به قتل رسانده یا مانع رشد استعدادهای بسیاری از انسان ها شده است، در این جهان ممکن نیست و اگر جهان دیگری نباشد، که ظالم را به مجازات واقعی اش برساند و حق مظلوم را بستاند، بر نظام عادلانه خداوند ایراد وارد می شود.

۱۶- موضوع و پیام آیه: أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ. و یا

پنداشتند که ما با آنهایی که ایمان آورده و عمل صالح کردند و آنهایی که در زمین فساد انگیزند یکسان معامله می کنیم

و یا متقین را مانند فجار قرار می دهیم. چیست؟ ۴۸

موضوع: ضرورت معاد با توجه به عدل الهی پیام: خدا عادل و نظام هستی عادلانه است و در این نظام عادلانه نیکوکاران و بدکاران یکسان

نیستند

درس ششم: منزلگاه بعد**۱- عالم برزخ را معرفی نمایید. (نام قرآنی، معنای لغوی، جایگاه، وضعیت آدمیان در آن، عذاب و لذت در آن) ۶۳**

قرآن کریم از وجود عالمی پس از مرگ به نام برزخ خبر می دهد. برزخ در لغت به معنای فاصله و حایل میان دو چیز است. عالم برزخ میان زندگی دنیایی و حیات اخروی قرار گرفته است و آدمیان، پس از مرگ وارد آن می شوند و تا قیامت در آنجا می مانند و در صورتی که نیکوکار باشند، از لذت های آن برخوردار و اگر بدکار و شقی باشند، از رنج ها و دردهای آن متألم می گردند.

۲- موضوع و پیام آیه: حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ. لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ نَا آنگاه که وقت مرگ هر یکشان فرا رسد در آن حال آگاه و نادم شده گوید بار الها مرا به دنیا بازگردان. تا شاید به تدارک گذشته عملی صالح به جای آرم و به او خطاب شود که هرگز نخواهد شد و این کلمه (مرا بازگردان) را از حسرت می گوید و از عقب آنها عالم برزخ است تا روزی که برانگیخته شوند. را بنویسید: ۶۳

موضوع عالم برزخ پیام: مردگان به برزخ می روند تقاضای بازگشت می کنند اما اجابت نمی شود

۳- منظور از توفی چیست؟ ۶۳

فرشتگان حقیقت وجود انسان را که همان روح است، «توفی» می کنند؛ یعنی آن را به طور تمام و کمال دریافت می نمایند.

۴- ویژگی های عالم برزخ چیست؟ ۶۳

عالم برزخ دارای ویژگی های زیر است:

۱- پس از مرگ، گرچه فعالیت های حیاتی بدن متوقف می شود، اما فرشتگان حقیقت وجود انسان را که همان روح است، «توفی» می کنند؛ یعنی آن را به طور تمام و کمال دریافت می نمایند. بنابراین، اگرچه بدن حیات خود را از دست می دهد؛ اما روح همچنان به فعالیتش ادامه می دهد.

۲- در عالم برزخ، انسان با فرشتگان گفت و گو می کند و پاسخشان را می شنود. همچنین اموری را درک و مشاهده می کند که درک آنها در دنیا ممکن نبود؛ به طور مثال، اعمالی را که در دنیا انجام داده است، مشاهده می کند.

۳- ارتباط انسان در عالم برزخ با دنیا، پس از مرگ نیز همچنان برقرار است؛ بدین معنا که پرونده ی برخی اعمال انسان با مرگ بسته نمی شود و پیوسته بر آن افزوده می گردد.

۵- موضوع ، و پیام آیه: يٰۤاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَاٰخِرَ - آن روز آدمی به هر نیک و بدی که در مقدم و مؤخر عمر کرده از نتیجه همه آگاه خواهد شد. را بنویسید: ۶۴

در آیه به موضوع اعمال ما تقدم و ما تأخر اعمال اشاره شده. در روز قیامت هر انسانی از آثار اعمال نیک و بد اعمالی که از قبل فرستاده و یا بعد برای او فرستاده می شود آگاهی پیدا می کند.

۶- آثار ماتقدم و ماتاخر اعمال انسان را با مثال توضیح دهید. ۶۴

همانگونه که قرآن کریم می فرماید، آثار و نتایج برخی اعمال، محدود به دوران زندگی انسان است و با مرگ پرونده این اعمال بسته می شود (آثار ماتقدم)؛ اعمالی مانند نماز و روزه؛ اما بسیاری از این اعمال آثارشان حتی بعد از حیات ما نیز باقی می ماند (آثار ماتاخر)؛ یعنی حتی با مرگ انسان نیز پرونده آن عمل همچنان گشوده است. به عنوان مثال اگر کسی کتابی را به کسی یا کتابخانه ای هدیه دهد، یا مطلب مفیدی را به دیگران آموزش دهد، تا وقتی که آن کتاب توسط دیگران خوانده می شود و آموزش های وی به دیگران منتقل می شود و یا از آن استفاده می شود، در پرونده عمل او پاداش می نویسند و برحسانت او می افزایند، گرچه خود فرد از دنیا رفته باشد. در مقابل، کسی که راه و رسم غلط و مخالف فرمان الهی را از خود بر جای می گذارد، تا وقتی آثار این راه و رسم غلط در فرد یا جامعه باقی است، گناه در دفتر اعمال وی ثبت می شود و روز به روز بر عذاب وی افزوده می شود.

۷- مواردی از اعمال ناشایستی را که موجب سنگین شدن اعمال انسان پس از مرگ وی می شوند ذکر نمایید ۶۴

مدسازی های غلط، تولید و نشر مطالب نامناسب و غیر اخلاقی، ایجاد یا تقویت آداب و رسوم غلط در امر ازدواج، ایجاد انحرافات فکری یا اخلاقی در دیگران، نمونه هایی از اعمال ناشایستی است که موجب سنگین شدن پرونده گناهان فرد، حتی پس از مرگ وی می شود.

۸- رسول خدا (ص) آثار ما تاخر اعمال را چگونه بیان فرموده اند؟ ۶۴

رسول خدا می فرماید: هرکس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می کنند، ثواب آن اعمال را به حساب این شخص هم می گذارند، بدون اینکه از اجر انجام دهنده ی آن کم کنند و هرکس سنت زشتی را در بین مردم مرسوم کند، تا وقتی که مردم بدان عمل کنند، گناه آن را به حساب او نیز می گذارند، بدون اینکه از گناه عامل آن، کم کنند.

۹- درباره ی اهمیت و تاثیر اعمال خیر بازماندگان که درباره درگذشتگان انجام می دهند، توضیح دهید. ۶۴

اعمال خیری که بازماندگان برای درگذشتگان انجام می دهند، در وضعیت آنان در عامل برزخ موثر است؛ اعمالی مانند طلب مغفرت، دعای خیر و انفاق برای آنان.

۱۰- پیامبر اکرم درباره وضعیت احوال برزخیان چگونه عمل کردند و درباره وضعیت آنان چه فرمودند؟ ۶۵

۱- در جنگ بدر، وقتی بزرگان لشکر کفار کشته شدند و سپاه اسلام پیروز شد، رسول خدا آن کشتگان را این گونه خطاب قرار داد: «آنچه پروردگاران به ما وعده داده بود، حق یافتیم؛ آیا شما نیز پروردگارتان وعده داده بود، حق یافتید؟»
اصحاب گفتند: «ای رسول خدا، چگونه با آنان سخن می گویی؛ در حالی که مرده اند؟»
فرمود: «قسم به کسی که جانم در دست اوست، ایشان به این کلام از شما شنوا ترند، و فقط نمی توانند پاسخ دهند.»

۱۱- امام علی (ع) درباره وضعیت احوال برزخیان چگونه عمل کردند و درباره وضعیت آنان چه فرمودند؟ ۶۵

امام علی (ع) در راه بازگشت از صفین در قبرستانبرو به قبرها فرمودند: «ای آرمیدگان در خاک، ای اهل غربت و تنهایی، ای فرورفتگان در وحشت، شما در رفتن بر ما پیشی گرفتید و ما از پی شما و به شما ملحق می شویم؛ اما خانه هایی که از خود به جا گذاشتید، پس از شما در آن مسکن گزیدند؛ همسرانتان ازدواج کردند و اموالتان میان وارثان تقسیم شد. اینها خبرهایی بود که ما داشتیم، شما چه خبری برای ما دارید؟»

۱۲- امام علی (ع) خطاب به مردگان قبرستان بر چه نکاتی تاکید کردند؟ ۶۵ و ۶۶

فرمودند «خاک جای غربت است، ما به شما ملحق می شویم، میراث شما به دیگران منتقل شد، سپس آن حضرت به یاران خود نگاه کردند و فرمودند: «اگر به آنان اجازه سخن گفتن داده می شود، خیر می دادند و می گفتند: یقیناً بهترین توشه برای ابدیت تقواست.»

۱۳- امام کاظم (ع) دیدار مومن در گذشته را با خانواده خود چگونه بیان کرده اند؟ ۶۷

شخصی از امام کاظم (ع) درباره وضع مومنان پس از مرگ پرسید: «آیا مومن به دیدار خانواده خویش می آید؟» فرمود: «آری پرسید: چقدر؟» فرمود: «بر حسب مقدار فضیلت هایش. برخی از آنان هر روز و برخی هر دو روز و برخی هر سه روز و کمترین آنان هر جمعه.»

۱۴- امام صادق (ع) درباره هم نشینان مرده در قبر چه فرموده اند؟ ۶۷

امام صادق (ع) فرمود: «هنگامی که مرده ای را در قبر می گذارند، شخصی بر او ظاهر می شود و به او می گوید: ما (در دنیا) سه چیز بودیم: رزق تو که با پایان یافتن مهلت زندگی ات در دنیا قطع شد (و اینک همراه تو نیست)، خانواده ات که تو را رها کردند و بازگشتند و من که عمل تو هستم و با تو می مانم. آگاه باش که من در میان این سه چیز، در نزد تو از همه بی ارزش تر و سبک تر بودم.»

۱۵- از نظر امام صادق (ع) چه چیزهایی در هنگام ورود مرده به قبر بر او ظاهر شده و هر کدام چه وضعی می یابند؟ ۶۷

رزق، با پایان یافتن مهلت زندگی در دنیا قطع شد، خانواده که او را رها کرده و بازمی گردند و عمل که با او می ماند. در میان این سه چیز، عمل از همه بی ارزش تر و سبک تر بود.

درس هفتم: واقعه بزرگ**۱- منظور از واقعه چیست؟ ۷۲**

آنچه وقوعش حتمی و زمانش نامعلوم بود و آنرا دور می پنداشتیم اتفاق می افتد تا آغازی باشد بر حیات ابدی انسان.

۲- قیامت چه روزی است؟ ۷۲

روزی که مادر طفل شیرده خود را فراموش می کند مردم از هیبت آن روزمست به نظر می رسند در حالی که مست نیستند و لیکن عذاب خدا سخت است.

۳- پایان جهان همراه با چه واقعه ای است و چگونه انجام می گیرد؟ ۷۳

با برپایی قیامت همراه است که در دو مرحله انجام می گیرد و هر در مرحله وقایع خاصی رخ می دهد

۴- در مرحله اول قیامت چه وقایعی اتفاق می افتد؟ ۷۳

حوادث زیر اتفاق می افتد:

۱- شنیده شدن صدایی مهیب: صدایی مهیب و سهمگین آسمان ها و زمین را فرا می گیرد و این اتفاق چنان ناگهانی رخ می دهد که همه را غافلگیر می کند.

۲- مرگ اهل آسمان و زمین: همه اهل آسمان ها و زمین، جز آنها که خداوند خواسته، می میرند و بساط حیات انسان و موجودات دیگر برچیده می شود.

۳- تغییر در ساختار زمین و آسمان ها: تحولی عظیم در آسمان ها و زمین رخ می دهد. خورشید در هم می پیچد و بی نور و تاریک می شود. همه ستارها به یک باره تیره می شوند، زمین به شدت به لرزه در می آید و خرد می شود، کوه ها در هم کوبیده شده و متلاشی می شوند و همچون ذرات گرد و غبار در هوا پراکنده می گردند. دریاها به هم متصل می شوند. آسمان ها و زمین به آسمان ها و زمینی دیگر تبدیل می شوند.

۵- در کدام مرحله برپایی قیامت انسان ها آماده دریافت پاداش و کیفر می شوند؟ ۷۳

مرحله دوم قیامت

۶- در مرحله دوم برپایی قیامت چه وقایعی اتفاق می افتد؟ ۷۳ و ۷۴

۱- زنده شدن همه انسان ها: بانگ سهمناکی در عالم می پیچد و حیات مجدد انسان ها آغاز می شود. همه مردگان دوباره زنده می شوند و در پیشگاه خداوند حاضر می گردند.

۲- کنار رفتن پرده از حقایق عالم: در آن روز با تابیدن نور حقیقت از جانب خداوند پرده ها کنار می رود و اسرار و حقایق عالم آشکار می شود. و واقعیت همه چیز از جمله اعمال و رفتار و نیت انسان ها و نیز حوادث تلخ و شیرینی که در زمین اتفاق افتاده است آشکار می شود.

۳- برپا شدن دادگاه عدل الهی: با آماده شدن صحنه قیامت، رسیدگی به اعمال آغاز می شود و اعمال، افکار و نیت های انسان ها در ترازوی عدل پروردگار سنجیده می شود و اگر عملی حتی به اندازه ذره ای ناچیز باشد، به حساب آن نیز رسیدگی خواهد شد.

۴- حضور شاهدان و گواهان: بر اساس آیات و روایات در این روز شاهدان و گواهانی بر اعمال و رفتار انسان شهادت می دهند

۵- دادن نامه اعمال: نامه اعمال نیکوکاران را به دست راست و نامه عمل بدکاران را به دست چپ آنها می دهند

۷- با کنار رفتن پرده ها چه وقایعی آشکار می شود؟ ۷۴

واقعیت همه چیز از جمله اعمال، رفتار و نیت انسان ها و نیز حوادث تلخ و شیرینی که در زمین اتفاق افتاده است.

۸- در دادگاه عدل الهی چه چیزی معیار و میزان سنجش قرار می گیرد؟ چرا؟ ۷۴

اعمال پیامبران و امامان معیار و میزان سنجش اعمال قرار می گیرد؛ زیرا اعمال آنان عین چیزی است که خدا به آن دستور داده است.

۹- ارزش اعمال انسان ها به چه چیزی است؟ ۷۴

به اینکه به اعمال و راه و روش پیامبران و امامان نزدیک تر باشد.

هر چه عمل انسان ها به راه و روش پیامبران و امامان نزدیک تر باشد ارزش افزون تری خواهد داشت.

۱۰- شاهدان دادگاه قیامت چه کسانی هستند؟ ۷۴

برخی از این شاهدان عبارتند از:

الف: پیامبران و امامان: ایشان همانگونه که در دنیا ناظر و شاهد بر اعمال انسانها بوده اند، در روز قیامت نیز شاهدان دادگاه عدل الهی اند و چون ظاهر و باطن اعمال انسانها را دیده اند و از هر خطایی مضمون و محفوظند بهترین گواهان قیامتند. رسول خدا (ص) نیز شاهد و ناظر بر همه پیامبران و امتهاست.

ب: فرشتگان الهی: فرشتگان در طول زندگی انسانها همواره مراقب آنها بوده اند و تمامی اعمال آنها را ثبت و ضبط کرده اند

ج: اعضای بدن انسان: برخی از آیات و روایات از شهادت اعضای بدن انسان یاد می کنند.

۱۱- پیام آیه : وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ . كَرَامًا كَاتِبِينَ . يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ . وَهَمَانَا أَوْ بَرِّ شَمَا نَكْهَبَانَانَ كَمَا شَتَه . كَه نَوِيسَنَدَكَانِي

ارجمندند. و هر چه بکنید می دانند. را بنویسید. ۷۴

فرشتگان در طول زندگی انسانها همواره مراقب آنها بوده اند و تمامی اعمال آنها را ثبت و ضبط کرده اند بهترین گواه قیامتند

۱۲- بدکاران در قیامت برای نجات خود چه می کنند؟ و با چه نتیجه ای مواجه می شوند؟ ۷۵

سوگند دروغ می خورند تا خود را شاید از مهلکه نجات دهند . در این حال خداوند بر دهان آنها مهر خاموشی می زند و اعضا و جوارح آنها به اذن خداوند شروع به سخن گفتن میکنند و علیه صاحب خود شهادت می دهند بدکاران از مشاهده گواهی اعضاء بدن خود به شگفت می آیند.

۱۳- با توجه به آیه وَقَالُوا لَجَلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ به پوست بدن خود می گویند چرا علیه ما شهادت دادید می گویند خدایی که هر چیز را به زبان می آورد ما را به

زبان آورد و هم او است که شما را در اولین بار در دنیا خلق کرد و به سوی همو بازگشت می کنید. شهادت اعضاء و جوارح

انسان چگونه اتفاق می افتد؟ ۷۵

خداوند با قدرت خویش آنها را به سخن گفتن وادار می کند.

۱۴- تفاوت نامه های عمل در قیامت با نامه های ثبت شده در دنیا چیست؟ ۷۵

نامه های این دنیا صرفاً گزارشی از عمل است که بصورت کلمات و نوشته درآمده است ، اما نامه عمل انسان به گونه ای است که خود عمل و حقیقت آنرا در بر دارد . از این رو ، تمامی اعمال انسان در قیامت حاضر می شوند و انسان عین اعمال خود را می بیند .

۱۵- تجسم اعمال خوب و اعمال بد دنیایی در قیامت چگونه است؟ ۷۵

کارهای خوب با صورت بسیار زیبا و لذت بخش تجسم می یابند و اعمال بد با صورت بسیار زشت و وحشت زا و آزار دهنده مجسم می شوند

وآخر دعوانا عن الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و اله الطاهرین

آذر ۱۳۹۵. آقای